

**חמותו** ואם חמותו ואם חמיו. עונשן ואזהרתן מחד קרא נפקא בקדושים תהיו, דכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה וזה היא באש תשרפו (ב) אותו ואתהן ולא תהיה וזה בתוככם. ונתניא באלו הן הנשרפים [פ"א כ'] ופרשה אביי הכי מניין לעשות ג' דורות למעלה כגון חמותו אם חמותו אם חמיו בשלשה דורות למטה כגון בת אשתו בת בתה בת בנה נאמר למטה וזה (ג) וגאמר למעלה וזה ואיש אשר (ד) ואת אמה וזה היא מה למטה ג' דורות אף למעלה ג' דורות. למדנו כשם שענש על חמותו כך ענש על אם חמיו ואם חמותו ומהך ג' גופה למדנו אזהרתן כשם שהזהיר על ג' דורות למטה כך הזהיר על ג' דורות למעלה. ותולדותיהן כדנתי ר' חייא ב' כיצד רביעי שבחמיו דהיינו אם חמיו ורביעי שבחמותו דהיינו אם חמיו שניות. ואבעיא לחו אי יש להם הפסק ופ' רביעי דוקא אי אין להם הפסק ופירושו רביעי מרביעי ואילך ולא אפשר ואיכא דאסורא (ה) לחומרא. שנינו ביבמות [כ"א ב'] (ו) מותר אדם באשת חמיו ושמעתי

## תועפות ראם

אזינו חייב לגביר אלה מבטל כלבו ודיו ה"ט משום דס"ל דכל תיקו דרבען לקולא וכ"פ גס ר"ח אמנס רח"ט ושאר גאונים נחלקו עליהם ופסקו דכל תיקו דליסורא לחומרא ואפי' בשל סופרים עכ"ד ובז"י או"ח סי' תל"ז כ' ע"ט הגמ"י דר"מ ושאר גאונים חולקים בזה והוא ט"ס וז"ל דר"א סי' י' והוא רבינו אלעזר ממזין וכ"כ הגאון חיד"א בם' עיר און מערכת תיקו אות ז"ב. וכ"כ הסמ"ג לאוין ק"י בשם ר"ח ור"מ שפוסקים לכל תיקו מדברי סופרים לקולא והר"ם הוא הכונס"ט וכהגמ"י. וזי יגלה עפר מעיני יד מלאכי כללי הת"י סי' תרנ"ד מה שז' שם בדעת ר"ח ובזמנת כיון יפה שכן הוא בכתת"י כאשר זכינו לאורו אך לא כהנהגות דבריי הרד"א ר"מ במקום ר"ח וז"י נריך ופרס מע"כ בפר"ח פסחים מ"ה ב' דליאביא דבית ועלייה כו' וז"ל ועלנו בתיקין וכל תיקו דליסורא לחומרא דר"ל בשלל ביטל דר"ח אויסורא לדורייתא מה שא"כ לאחר שביטל דלו אזינו אלה רבינו הוא לקולא וכל הכרח והחכם וכו' מהר"י שפעני סג"ל כהנהגות וביאורים לפר"ח שם הגדפס בפאריש תרכ"ח שז' להיפך. ובס' עזי אלמונים הל' שניות לעריות סי' א' ס"ק י"ח הביא דעת רבינו הר"א"ם דכל תיקו דליסורא אפי' דברען לחומרא והאסף שם מדעתו וז"ל ונראה לי דבאיסורי עריות קאמר דחמירי עכ"ל ותמיהני איך שגה בזה במהכ"ת והלא שיעת רבינו כן בז"מ כמס"ג בגדפס ספר יראים סי' קס"ה שז' שם חולדה דרען שלא יאמר אדם לעבד סוככים חסום פתיו ודוש בה דליאביא לן בהשוכר את הסעולים ועלנה בתיקו ולחומרא אף באיסורא דרען וכ"כ בס"י סי' ק"ב במלכתא מבנה הרי מנזאר דעת רבינו הר"א"ם דאף שלא בעיני עריות כל תיקו דליסורא אפי' דברען לחומרא. וטעם לפסק רבינו הר"א"ם ודעמיו' כתב המ"ז כלל א' אות'ו דבשכח"ס ל"א סי' קכ"ג ב' שם תש' מהרש"ד סי' ח"א"ה סי' קס"ה ונבטשו' הרדב"ז סי' ק"ב דיון חסרון ידיעה והר"ח והרמב"ם חולקים ס"ל כיון שאין שום חכם שיעוד לפשוט התיקו עד שיבא אליהו או מיגדי ספק חסרון ידיעה כיון שאין ידיעה לשום אדם [ועיין ס"ז ו"ד סי' ז"ה סק"ו בה"י ולפמ"ש כ"אן הוא חליט באשלי רברבי בפלוגתא רבותיו הכא. מהרצ הגאון רח"ד שלי"א]. והנה דעת הר"א"ם כרבינו לחומרא אך מטעם אחר וז"ל דלויק' לחומרא אע"י דד"ם הוא משום דגמרא שו"ע למיפסג להיתירא ודחי ל' אלמא דעת בני השיבה לחומרא כקטן ל' ולא אישפוטא בזהו וכו"כ בס' דתל' לאיסורא וכ"כ הרב ר' מאיר הלוי וז"ל עכ"ל והרש"ל בביאוריו לפמ"ג שם הביא ג"כ ד' הר"א"ם וז"ל אבל האשר"י פי' טעם אחר [דל' כמ"ס הסמ"ג דכל תיקו דליסורא לחומרא] לפי שהתלמודא שו"ע למיפסג להיתירא ודחי דחויים קלים אלמא [כז"ל] דעת בני השיבה טעם אחר. ורואיני בשם חרש ביאור לפשר יראים סי' ק"ב שז' שז' להוכיח כמס"ג בס"י בשם ר"ח דכל תיקו אפי' דברען לחומרא ללא כהנמ"י בשם ר"ח ממנש"כ הר"א"ם בשם י' חפץ לאיסור וס' חפץ חיצורו ר"ח והוכיח בנע"מ ד' הש"י פ"ב דיבמות דבתחילת דבריו כ' לדעת ר"ח ים להם הפסק ואח"כ כ' דברי הר"א"ם שגס' חפץ פסק לאיסור עיי"ש ולעג"ד לק"מ דהספך חפץ פסק לאיסור אפשר שהוא מטעם הר"א"ם וידידי הרה"י וכו' מו"ה זאב וואלף ראדונסקי ל"י מנישוועז ה"ר לדברי מרבינו ירוחם נכ"ל ח"ב דהספך חפץ והר"א"ם הוא מטעם אחר עיי"ש ודו"ק ולעולם דעת הר"ח כמס"כ רבינו בשמו דכל תיקו דברען לקולא אך דהכא שאני דוק בגאון מהרש"ל שז"ב אפי' מהר"א"ם ומהא' ברור כן וז"ל מע"כ הש"ג בפ"ב דיבמות לדעת ר"ח ומיימין דר"ל דכל תיקו מד"ם לקולא א"כ ים להם הפסק ר"ל שז"ב נאמר דהאי תיקו דמיא לכל תיקו שבתלמוד בלא סברת אדעת' ים להם הפסק ואח"כ כ' דברי הר"א"ם מס' חפץ דהכא שאני ואני שפיר ל' הש"ג דל' סתור להדרי. והנה בשת"ת חו"י סי' ז"ד הביא ראי' לדעת הר"א"ם מני' ספ"י דברכות דלאמר דאמר אשי הואיל והראשונים איבעיא להו ולא אישפוטא להו און נעבד לחומרא אולם לפמ"ש בחי' אשני שם אע"פ דמני' סדר"ב מיהו להידור מזה קאמר דעבד לחומרא א"כ משום דעיקר הידור מזהו לדורייתא הוא דכתיב זה אלי ואנוהו ודרשנין התנאה לפניו במלות עכ"ל א"כ אין ראי' משם לדעת הר"א"ם. ועיין במ"ה הל' שז' ע"ד התי' א"ס דדוחק הוא ובינית אדם שער הקבוע אות ל'ו ה"ר לרה"ס מעירובין ז"א א' והלכתא בעיין לקולא משמע לכאורה דבעיא דלא אישפוטא אפי' דברען לחומרא דל"כ למ"ל להש"ם לומר והלכתא אולם הבאר אברהם עירובין שם כ' לדחות דליו משום ספק דרען לקולא בנצאי דלא אישפוטא היינו דוקא אם כבר נעשה מעשה וז' של הפסק אבל אסור לעשות המעשה לבתחילה כדי לבטלם לזית הספק כמ"ס המג"מ פ"י מקואות מנ"ה אמרו והלכתא בעיין לקולא ואין כאן ספק כלל ורשאין לעשות לבתחילה בעיין זה :

(א) נגדפס סימן ר"ח. (ב) ז"ל ישרפו. (ג) למספא זמא דכתיב שפלה הים זמא היא כ"ל. (ד) אשר יקח את אשה ואת אמה כ"ל ונגדפס הגירסא ונאמר למעלה זמא ולא חת' זמא כְּחוּכְכֵּם וּכְמֹשׁ"כ רַבִּינוּ כֹּהֵן כֵּן פִּרְשׁוּ" סגהרדין גס. (ה) לאשירא. נגדפס לאורייחא ואח"כ פ"ס. (ו) נגדפס חסר עד ונחמורא ועיין תוס' גס ד"ה וזאת וברישב"א ורשב"א ועיין בתשובות הגאונים ויילנא חרמ"ד סימן רכ"א ובהנהגות

## ספר עמוד עריות יראים יד

שעושה אותה שניה, וצריך לחוש, ובחמותו לאחר מיתת אשתו נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא, [סנהדרין ע"ז ב'] דתניא באש ישרפו אותו ואתהן אותו ואת אחת מהן. פי' רבא אפילו אינה קיימת אלא אחת מהן דהיינו חמותו לאחר מיתת (ז) אסורא בעלמא פי' אין בה שריפה אבל יש בה אסורא דאורייתא דארור שוכב עם חמותו (ח) אבל הא קשיא (ט) דלא קאמר איסורא דרבנן איכא לאקשווי דא"כ הוי ליה למימר גבי שניות ויש לדקדק (י) הפקעת איסור מדאמרינן ביבמות פרק נושאין [ג"ז ב'] מהן (יא\*) דשרי כרבי עקיבא דאמר חמותו אחר מיתה קלשא לה איסורא וגבי לא גזור, מיהו התם הכי פי' כיון שהופקעא איסור שריפה לא גזור גבי גר בהאי איסור אע"ל דהוי איסור דאורייתא משום דלא שכיח קלשא ליה איסורא. פי' הופקעה האיסור חמור. הכי אמרינן ביבמות פ' האשה רבה [ג"ז ב'] חמות לאחר מיתה נהי דמעטה קרא משריפה מאיסורא לא מעטה דחמנא אלמא איסורא דאורייתא. כתוב בה"ג אנם אשה מותר לישא בתה אפילו בחיי אמה אך מדרבנן בחיי אמה אסורה לאחר מיתת אמה מותרת, ולא בבת אשתו לבד אסור מדרבנן אלא אפילו באחרות דתניא בפ' נושאין [ג"ז ב'] הנמנע על האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה וכן אם אמה ואם אביה ובת אשתו (יב) ובת בתה ובת בנה. וטעמא, שהנמנעת רגילה עם כל אלו ויבוא לידי קלקול:

### ו' השלישי.

חייבי חנק שנים, הבא על אשת איש חוממי בת כהן.

#### סימן יח (א)

**הבא על אשת איש.** הזהיר ויצרינו (ב) על הנואף בפ' אח"מ ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע. ועל הנואף והנואפת יחד הזהיר בעשרת הדברות לא תנאף על שניהן בכלל. ואעפ"י שבלשון זכר נאמר לא יצאתה נקבה מן הכלל, דאמרינן בתחילת תמורה [ג' ב'] כל ענש ששוה ביהוד ובצבור תנא דבי ר' ישמעאל השווה הכתוב אשה לאיש (ג) וזנות אשת איש נקרא ניאוף בדכתיב אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנואף והנואפת וענש על שניהם בקרשים תהיו. בזה המקרא שנאמר אשר ינאף

#### תועפות ראם

ובנהגות וביאורים שם אות ב' וכבר קדמו הכ"ח בזה"ע סי' פ"ו גם הביא שם בב"ח דברי התשו' הגאונים שם סי' ע"ד ובהגות וביאורים שם לא הביאו ג"כ. ונראה שחבר כלן דברי רבינו מי הוא העושה אותה שניים. (ז) מיתה שריפה דברי ר' ישמעאל. רע"א אותו ואת שתיים קסבר חמותו לאחר מיתה אסורא כו' כ"ז וכו' בנדפס. ובס' החינוך מ' ר"ג העתיק ר' אליעזר תחת ר' ישמעאל. (ח) חמותו. ז"ל חותמו. ומלשון רבינו כלן משמע דגם כרת ליכא וכ"כ מהרש"ל יבמות ד' ז"ל לדייק מלשון רש"י סנהדרין ע"ז ב' והסמ"ג לאוין ק"ג וא"כ צריך לפרש חמותו לאחר מיתה קלם לי' איסורא דהיינו מן שריפה וזאת ודלא כהס"כ התוס' יבמות ז"ד ב' מאיסורא מי מיעסה רחמנא כלומר מלאו וכרת לא מיעסה אלא משריפה ועיין בתשו' הגרעק"א סי' קכ"א. (ט) הלשון משוכם וכ"ל אצל הא לא קאמר דאיסורא דרבנן איכא דאיכא לאקשווי דא"כ כו' וכ"ה בנדפס וכ"כ הסמ"ג לאוין ק"ג. והערינו בזה הרב הגאון רא"ד שליט"א ח"ו וילה"ק דלמלא ברייתא דשם גבי שניות כר' ישמעאל. (י) מכלן עד סוף הסיומן חסר בנדפס. (יא\*) מאן דשרי כו' וגבי גר לא גזור כ"ל. (יב) ובת אשתו. מיותר דהא קתני בברייתא אסור בבתה וכלן הוסיף בת בנה ובת בנה וכן כה"ג ליתא ובת אשתו ועיין לקמן סי' כ"ז:

(א) בנדפס סימן ר"ד. (ב) בנדפס איתא לורינו על הניאוף. (ג) עיין תמורה שם ב"ש" ב' גרסאות ומדברי רבינו כלן נלמד דגרים כלשון האחרון שפרש"י והס"א ח"א סי' פ"ב כ' דנראה עיקר כלשון ראשון שפרש"י. והנה התוס' ב"ק ס"ו א' ד"ה השווה כ' דהא דתדבר"י לא מהני אלא דוקא היכי דהפסרה נאמרה ב"ז אצל היכא דכתיב איש בהדיא ודאי התם צריך רבוי ב"ע וכ"כ הרשב"א שם בחי' וק"ל על דבריהם מנ"ס בספרי נאם פסקא ב' ר' יאשי' אמר איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למה נאמר לפי שהוא אומר כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור אין לי אלא איש אשה מנין ח"ל איש או אשה להשקות אשה לאיש לל חטאת ומקין שבתורה. ר' יונתן אומר ח"ל סביר נאמר. בעל הבור יסלם ואומר שלם יסלם המבעיר את הבערה מה ח"ל איש או אשה לתלמודו הוא ב"א [פי' בשביל חטאת ואשם ולא בשביל מקין. הגר"א] הרי להדיא דאף היכי דכתיב איש מוצא כמו גבי בור אהי לן לר' יאשי' הך דרשה דתדבר"י להשקות אשה לאיש ואף ר' יונתן לא פליג אלא דאין צריך. ומדברי הספרי הוה יש ללמוד גם לענין שן ורגל דכתיב כי יעבר איש מ"מ אשה בכלל ולכאורה דברי הספרי חמוסים מ"ס ר' יונתן ואומר שלם יסלם המבעיר את הבערה דהא היינו דכתיב גבי אש ואש לא מהני כלל מהדין למעט אשה וא"כ בודאי אשה בכלל והנראה לי בכוונת הספרי דא"ר יונתן לומר דבכל האבות מיקין אין צריך לרבות אשה וע"פ מה שאמר רבא ב"ק ה' ב' דאי כתיב בור וחד מאיך הוה ילפינן כולנו בזה ה"ל אלא למאי הלכתא כחצינו רחמנא להלכותיהן וז"ל ר' יונתן סביר נאמר בבור בעל הבור יסלם וא"כ למדנו דבבור גם אשה חייבת וכן הוא אומר ב"א שלם יסלם המבעיר את הבערה דשם ג"כ אשה בכלל וא"כ ילפינן מייחוסו לכל האבות דהיינו שן ורגל דאף דכתיב בן איש דמ"מ אשה חייבת וכן מלאהי ב"א ורואתי בס' מד"ז

את אשת איש וגו' מות יומת הנואף והנואפת. ומיתה זו חנק. כדתניא בתורת כהנים ומייתי לה בסנהדרין פ"ד מיתות [נ"ג ז'] מות יומת הנואף והנואפת בחנק; אתה אומר בחנק או אינו אלא באחת מיתות האמורות בתורה אמרת בכ"מ שנאמר מיתה בתורה סתם, אי אתה רשאי למשכה להחמיר עליה אלא להקל עליה דברי ר' יאשיה, ר' יונתן אומר לא מפני שהיא קלה אלא שכל מיתה האמורה בתורה סתם אינו אלא חנק. ר' אומר פ"ד (ד) מפורש מילתיה דר' יונתן נאמר מיתה בידי אדם ונאמר מיתה בידי שמים שנאמר (ה) ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו, מה מיתה בידי שמים אין בה רשעם אף מיתה בידי אדם אין בה רשעם. ולר' יאשיה מקשה התם ממאי דאיכא חנק בעולם אימא סיף ומתרין רבא ד' [מיתות] גמרא גמרי להו וחנק בעדים ובהתראה וכת' בלא עדים והתראה שעליה נאמרה באחרי מות וגברתו הנפשות העושות מקרב עמם. ומאימתי היא יוצאה מכלל מאורסה ונכנסת לשם אשת איש כדאמר רמי (ו) בר חמא בכתובות בפ' נערה שנתפתתה [מ"ה ז'] לזנות בית אביה פרט שמסר האב לשלוהי הבעל. ותניא (ז) בבית אביה פרט לשמסר האב לשלוהי הבעל. ואמרינן בכתובות [מ"ה ז'] אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא בסנהדרין בסוף אלו הן הנחנקין הבא על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואים אעפ"י שלא נבעלה הבא עליה בחנק. נכנסה לרשות הבעל (ח) פ' במסירת שלוחי הבעל. ותניא בת"כ ומייתנין לה בפ"ד מיתות איש פרט לקטן, אשר ינאף את אשת איש (ט) לאשת קטן, אשת רעהו פרט לדאמרינן בע"ז באין מעמידין [נ"ז ז'] מאימתי הנבעלת לקטן פחות מבן ט' שנים ויום אחד שאין ביאתו ביאה, כדאמרינן בע"ז באין מעמידין [נ"ז ז'] מאימתי ראוי לביאה מבן ט' שנים ויום אחד שאין (י) ביאתו ביאה. ותנן בנדה פרק יוצא דופן [מ"ה ז'] בן ט' שנים ויום אחד שבא על אחת מכל עריות (יא) מומתה על ידו והוא פטור. ובסנהדרין בפ' בן סורר ומורה [פ"ט ז'] אמר רב חסדא אמר זעירי הכל מודים בביאת בן ט' שביאתו ביאה, בפחות [מבן ט'] אין ביאתו ביאה. ושעור זה הלכה למשה מסיני הוא, דהא (יב) בקראי לא כתיבי שעורא. והכי אמרינן בנדה בתחילת בנות כותים [נ"ז ז'] בן ט' הלכתא. פרט לאשת קטן, פ"י כל זמן שלא הביא ב' שערות. יש לשאול לענין מה גמרי דאין ביאתו ביאה כי אם לפטור נבעלת לו, א"כ למה לי קרא פרט לקטן דלמיפטור קטן לא איצטריך דקטן לאו בר עונשין הוא י"ל מטעם דלא מקריא ביאה לא פטרינן אלא עריות דביאה כתיבה בהו אבל באשת איש דנאוף כתיב בה איצטריך למפטרניהו דביאתו לא מקריא ביאה נאוף מקריא. אי נמי הלכתא שאינה מודעת (יג) והפטור מן המקרא. פרט לאשת קטן פ"י זה קטן שלא הביא שתי שערות. ותנן בן עשרים שנה שלא

### תועפות ראם

מד"כ לב"כ ט"ז א'. בתול"ה השווה שהקשה באמת לה"ה דהא גבי צור כתוב ג"כ כי יכרה איש צור וא"כ מנ"ל לרבות אשה כו' גבי צן ורגל כתוב נמי כי יכרה איש וא"כ מנ"ל לרבות אשה ונ"ל עכ"ל ובאמת לגבי צור מבוחר בספרי מצעל הצור ישלם ואף לגבי צן ורגל נראה שמרבה הספרי אשה מדכתוב גבי אף דל"ה איש ל"ה אשה וא"כ מבור וא"כ ילפין לכולו כממלא דרבה צ"ק שם ועכ"ל קשה לדעת התוס' מהספרי כג"ל ואולי יש ליישב דע"כ לא כתבו התוס' כן אלא לפת"ש בגמרא דליריבי תלתא קראי לעושין ולדינים ולמיתות וא"כ יש לחלק ג"כ בין היכא דהפרסה נאמרה בלשון זכר להיכא דכתוב איש בהדיא משא"כ להספרי שאין מחלק בזה דהא חזון דלמד מאיש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם לכל חטאות ומקין שבתורה וא"כ אין לחלק ג"כ כחילוק התוס' ודוחק דמאי שייטי' להדי דבאמת שפיר למד הספרי מאיש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם לחזון ג"כ כמש"כ בהע"ש ש"י ע"ז אות א' שהרי זאת הפרסה דאיש או אשה בגזל הגר כתוב וא"כ אשה אינה כד"מ אין עליה עיקר חיוב פרסה זו עיי"ש דברים נמרצים וע"כ הגרסה ל' לתרין ד' התו' עפ"ש"כ הגאון ר"י העליר ונ"ל צו"ת עמודי אור סי' ס' דהא דכתבו התוס' דהיכא דכתוב איש איצטריך לרבותי אשה היינו היכא דיש שום סכנה להוציא אשה כגון בתמורה משום דדיבורא הוא בלשון ראשון שפרש"י בתמורה שם וכן במקלל שיי"ש ובס' אבן יוון לס' תו"א ס"ס י"א בהגה"ה וא"כ צבור אין שום סכנה לחלק בין איש לאשה ולא שגל לן אם כתוב מבוחר לשון איש או בלשון זכר וכן י"ל בשן ורגל וכי"כ וא"כ שאין סתירה להתוס' מדברי הספרי ודו"ק. (ד) פ"ד. הוא ר"ת פירש רבי. מפורש ט"ס ונ"ל מפרש. וכוונת רבינו שרבי לא בא אלא לפרש דברי ר' יונתן. (ה) שנאמר. עיין רש"י סנהדרין כ"ב ב' שפירש נאמר מיתה ב"ש יומת גס אורח בראשית ל"ח ורבינו וכן הסמ"ג לאוין ק"ג ב' מדכתוב ס"ס קרח לא תחללו ולא תמותו. (ו) רמין. לפיכך כתובות שם ר' אמי. (ז) ומיני. בגדפס חסר ברייתא זו וברייתא היא סנהדרין ס"ו ב' והו"מ למימר בכתובות שם אמילתא דרמי ב"ה תמיא נמי הכי ובר"פ שם הניח ד"ז בל"ע והגרש"ם ברכות כ"ו א' כ' ע"ש הרמב"ן דמיינו בהרבה מקומות שהיו יכולין להביא ברייתא ולומר תנ"ה ולא אמרו כן ולפי סגנון הלשון דכאן הוא דלפני רבינו ה' הגירסא כך בגמרא דכתובות. (ח) הבעל בעלמא פ"י כו' כ"ה בגדפס וכ"ה בכתובות. (ט) איש פרט לאשת כו' כנ"ל. (י) שאין ט"ס ונ"ל שגל. וכפי רבינו כן כ' הסמ"ג לאוין ק"ג הביאו הגר"פ סנהדרין כ"ב ב' ונ"ל הריעב"א קדושין י"ט א' בשם ה"א אב ב"ד ז"ל. (יא) עריות האמורות בתורה הן מומתין על כו' כנ"ל המעתיק. (יב) דהא. מכאן עד והפטור מן המקרא חסר בגדפס ומש"כ כאן פרט לאשת קטן פ"י כל זמן שלא הביא ב' שערות ס"ס ומיוחד וכתבו אח"כ בסמקן ועיין אור"ח ס' קכ"ו. (יג) מודעת. ס"ס ונ"ל מודעת ור"ל דהלכתא הוא שש"י אינה מודעת ונ"ל דפחות מבן ט' אין מטעם משום קרי עיין אור"ח ס' אכל לענין

הביא ב' שערות יביא ראייה שהוא בן עשרים והוא סרים ולא חולץ, (יד) פ' תורת גדול עליו מפרשין (מן) והוא שנולדו לו סמני סרים. וכי לא נולדו לו סמני סרים עד כמה תני ר' חייא עד רוב שנותיו. אמר רבא ביוצא דופן (מס' מ"ז א') הגיעו לכלל שנותיהן אינם צריכין בדיקה, חזקה הביאו סמנים ושנותיהם פ' י"ב שנה ויום אחד לזכר. (מן) פרט לאשת כותים (יו) פ' ארוסת כותים בן נשואת כותים ממעמי ממיתה, דתניא בסנהדרין [ע"א ז'] פ' בן סורר ומורה. בן נח שבא על אשת אביו (יח) ונתגיייר פטור, ומעמא דנתגיייר הא לא נתגיייר חייב אלמא דבנשואה קאמר דאילו בארוסה קודם שנתגיייר פטור כדמפרשין בסנהדרין פ"ד מיתות [ז' ז'] בעולת בעל יש להם נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להם ומפרש התם דמעמא דנתגיייר משום דאי עביד השתא לא מחייב. ואע"ג דמעמינהו קרא ממיתה מאסורא דאורייתא לא מעמינהו דתניא בקדושין פ"א [כ"א ז'] וראית בשביה אשת יפת תאר, אשת אפילו אשת איש מדאצטריך קרא למשרי ביפת תאר ש"מ איסורא דאורייתא איכא. וכי מיעט קרא דוקא ממיתה, ומעמא דמעוט נבי מיתה כתיב אשר ינאף את אשת רעהו וימות ולא אשת אחרים. והא דאמרינן הנך מת על האשה אשר לקחת והיא בעולת בעל. ותני ר' הנינא (יט) בעולת בעל יש להם נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להם דלגבי (כ) דידהו אצטריך קרא דאין להם אישות לחייב (כא) גר הבא על אשת כותי לא אצטריך דהא נפקא לן מהאי קרא אשת רעהו פרט לאשת אחרים והכל בכלל המעוט בין ארוסה בין נשואה, וכי אצטריך קרא מעוט דבעולת בעל בכותי ואשת רעהו בישראל הבא על אשת הכותי למעוטי נכנסה לחופה ולא נבעלה בכותי דבעולת (כב) בעל בישראל באשת כותי, דאילו היכא דאיכא קדושין גרידא לא אצטריך קרא למעוטי דהא נפקא לן בקדושין בשלהי פ'

### תועפות ראם

לענין הפטור לאשה שנבעלה לו מן המקרא למדנו. (יד) ולא חולץ ולא מייבם כ"ז וכו' במשנה נדה מ"ז ז' ובגדפס כן משום עיי"ש. (מן) מפרשין. ז"ל ומפרשין. (מן) לזכר. ז"ל לנזירה וי"ג שנה וי"א לזכר. ואני חמה על רבינו הרא"ם שהביא כן מימרא דרבא והרי מוצא בנדה מ"ח ב' דדברי רבא הוא רק למיחון אבל לחליה צדי דיקה וא"כ דלאורייתא לא סמכין על חזקה דרבא וא"כ לא הו"ל לרבינו להעתיק כן דמייירי דזידי דלאורייתא לא בחולדה מימרא דרבא ולפמ"כ הגאון רעק"א בחשו' סי' ו' דדוקא בחליה דליתחוק איסור יבמה לשוק והוי חזקה איסור נגד חזקה דרבא מש"ס צדי דדיקה אבל בעלמא אף דלאורייתא סמכין על חזקה דרבא עיי"ש אחי ספיר. (יו) גוים. כ' המעתיק צ"י פאריז נראה הו"י כו"ס וז"ל גרים צ"כ עכ"ל ודבריו צעלים ואף אם היה כתוב מפורש גרים היינו צריכין להגיה. ומש"ס רבינו פ' ארוסת כותים בן כו' ס"ס וכו"ל פ' בין ארוסת כותים ובין נשואת כו' ועיין סמ"ג לאוין ק"ג וכל דבריו שם נראים שם לקומים מכלן. (יח) אשת אביו. בגמרא אשת חזירו וכו' בסמ"ג. (יט) בגדפס רב סמא. (כ) דלגבי ז"ל נבי. (כא) לחייב. אבל לגבי ישראל וכן גר הבא כו' כ"ז. (כב) דבעולת ז"ל ובעולת. ובה שפתי רבינו כן ברור מללו דהיכא דליכא קדושין גרידא לא איצטריך קרא למעוטי דהא נפקא לן דאין קדושין חופסין דכתיב לא תחתן כס ולפלא דנגדפס איתא בסיף וז"ל שם פרט לאשת כותים פ' מקדושין ממעט להו דאין קדושין לכותי אבל בעלה כותי לשום אישות אסורה לישראל כלשת ישראל כו' וכגון שניכנסה לחופה ולא נבעלה דאילו בקדושין גרידא לא מניין לפרשוי מיעוט דקרא צמיתת חנק איירי ובקדושין גרידא איסור סקילה איכא ואי נמי בקדושין גרידא כגון בוגרת מאורסה דהא היא איתא בתנן דלענין סקילה נערה כתיב עכ"ל ועיין תוס' סוטה כ"ז ז' סו"ה יא' ש"כ דלא איתא קרא פרט לאשת אחרים אלא למעוטי ישראל הבא על הנכרית אשת נכרי וקמ"ל אע"ג דבעולת בעל יש להם ישראל בגכרית פטור והוא כדברי רבינו כן ודלא כמש"כ בגדפס וז"ל ואין לפרש יש להם לגבי דידהו אבל לגבי דאין אפי' בעולת בעל אין להם דהא מעמינהו קרא מאשת רעהו והא יתי' כו' דתניא בקדושין כ"א ז' אשת יפ"ת ואפי' אשת איש כו' עכ"ל אולם רבינו כן יישג לשיטתו הך דקדושין כ"א ז' דמאיסורא דלאורייתא לא מעמינהו וכמש"כ התוס' בסנהדרין כ"ב סע"ב וע"ז ל"ו ז' ורמיהו בם' רביד הוצב פ' קדושין ד"ה אשת רעהו שהביא שם ד' התוס' דאע"ג דאין מיתה ואוהרה באשת נכרי איסורא מיהא איכא וכו' אח"כ וכן משמע בספר יראים סי' רי"ד וסיים דהרי מקרא זה נשואה דאי צמאורסה דינה צסקילה עכ"ל ובמחכ"ת העיד על מה שלא ראה דבס"י הנדפס שם משמע להדיא דלא כהתוס' וגם סיים היראים דיש לפרש המקרא צמאורסה ובבגרת כ"ל ואולי יש לפרש דברי היראים שנגדפס דלענין איסורא קאמר דבעלה כותי לשם אישות אסורה לישראל כלשת ישראל פטור ישראל הבא עליה ממיתה וכמש"כ רבינו כן בהכח"י וא"ש צ"ח ד' הרביד הוצב ומש"ר מקודם שם פ' מקדושין ממעט להו ר"ל דבקדושין אפי' איסורא ליכא ולפי"ז ז"ל הא דלמר אם בעלה כותי איכא איסורא דלאורייתא אין ר"ל כמש"כ המורח ב' תלא דהאיסור דלאורייתא נלמד ממקרא זה צעמנו דמדמעט אשת רעהו פרט לאשת כותי דמיתה ליכא ש"מ דאיכא איכא ד"ה לפמ"ש פ' מקדושין ממעט להו ואפי' איסורא ליכא אלא ז"ל כמש"כ התוס' קדושין כ"א ז' ד"ה אשת וע"ז ל"ו ז' ד"ה משום דאיכא עשה דודבן באשתו ולא באשת חזירו ומש"כ התוס' בסנהדרין כ"ב ז' ד"ה פרט איסורא מיהא איכא י"ל דר"ל ג"כ להך איסור עשה ולתס' כ' הלח"מ פ"ח מהל' מלכים ה"ג שהר"ר אלי' מורחיו לא ראה דברי התוס' פ' ד' מיתות וכתב אחריו חירון מסכתו עיי"ש דשפיר י"ל דמסכתו הוא. או דהאיסור דלאורייתא הוא כמש"כ הבגין מנלואים סע"ו סעף א' סק"ל דאסור לישראל משום ל"פ דהוא איסור דלאורייתא דהא לגבי נח לא נאמר רעהו וא"כ האשת כותית חייבת כמו אם נבעלה לנח נח עיי"ש. וכ"כ האו"ר ה' גיטין סי' תשכ"ה לענין מש"ס דעזדי כוכבים ליתנהו בתורה גיטין וקדושין דמ"מ בעולת בעל יש לן דכשדבן צה בעלה או היא אשתו והוצב בה"א ספ"ד גיטין וראיתי להריטב"א צח' לקדושין כ"א ז' ש"כ שם וז"ל הא דאמרינן אפי' אשת איש מקדו רבן ז"ל מאי רבותא דהא אין אישות לעובד כוכבים וכפמ"י היא וכו' ליתנהו עלה לתיב עליה מיתה אלא איסורא איכא משום א"ה כמש"כ בם' היראים

האומר [ס"ח ז'] דאין קדושין, דכתיב לא תחתן בם. והבא על אשת איש בחנק אף על בת כהן אעפ"י שהיא בשריפה לרבנן למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. דתניא בתחלת ד' מיתות [ז"א ז'] ובסוף פ' אלו הן הנחנקים [ז' ז'] היא מחללת באש תשרף היא בשריפה ואין בועלה בשריפה אלא בחנק כדון בועל נשואת ישראל. ובלא עדים או בלא התראה בברת על (כג') קרא ואל אשת עמיתך כתיב באחרי מות ונברתו הנפשות העושות (כד):

### סימן יט (א)

**זוממי בת כהן.** זוממי בת כהן נשואה בחנק אעפ"י שהיא בשריפה לרבנן ולר' שמעון (ב) הזוממין בחנק כדתנן בסוף אלו הן הנחנקין [ט"ז ז'] כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה הוין זוממין בת כהן. ותניא בגמרא [ז' ז'] ר' יוסי הגלילי (ג) אומר מה ת"ל לעשות לאחיו לפי שכל המובתין שבתורה זוממין ובועליהן כיוצא בהן. בת כהן היא בשריפה ואין בועלה בשריפה. וזוממיה אינו יודע אי (ד) הוקשו או לא הוקשו כשהוא אומר לעשות לאחיו ולא לאחותו. והזכיר עליהם הכתוב בעשרת הדברות לא תענה ברעך עד שקר, וענש במשנה תורה בשופטים ושומרים דכתיב והנה עד שקר העד שקר ענה באחיו ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. ותנן במכות פ' ראשון [ז' ז'] אין העדים זוממים נהרגין עד שיגמור הדין שהרי הצדוקין אומרים עד שיהרג הנידון. אמרו להם הרי כבר נאמר לעשות לאחיו והרי אחיו קיים. פי' מעשות (ה') דריש דמשמע לעשות ולא עשה, אבל מאחיו לא דריש (ו) שהרי לאחר מיתה נמי נקרא אחיו כדכתיב

### תועפות ראם

היראים הא ליתא דהא אמרינן צממה דוכתי דעובדי כוכבים ליתנהו בתורת גיטין וקדושין כלל עכ"ל אולם לפשט"כ האו"ז שם ובספר יראים הגדפס אתי שפיר דלנ"מ קושיית הריטב"א דדוקא גיטין וקדושין עובדי כוכבים ליתנהו אבל אם בעלה כותי לשם אישות שפיר איכא איסורא דא"ל אף דמיתה ליכא אבל איסור עשה דודקב באשתו איכא. אולם להמחש"ל צביאוריו לסמ"ג לאין ק"ג שכ' שם הסמ"ג כדברי רבינו צבת"ו וע"ז כ' מהרש"ל צו"ל נראה לי להוכיח מכאן דאפי' ארוסת כותי אסור לישראל ואף דשרי לכותי דבעולת בעל דוקא י"ש להן אפ"ה אסור לישראל מאחר שדכותי לגבי ישראל ארוסה הוי אשת איש ממנ כו' וא"כ חוזר ונישור קושיית הריטב"א. והרשב"א צחי' לקדושין שם כ' בפשיטות דאישות לית להו ואפי' מדרבנן דהא נשנ"ז דרבנן דצ"ד של תשמונאי גזרו עליה ואפ"ה משום א"ל ליכא אלו דבריו שם אולם לפשט"כ האו"ז שם א"ל דאין משם קושא לשיטת רבינו וז"ל האו"ז והבא דפ' אלו הן הנחנקין פ"ח א' כו' אבל אישות לית להו ואידך נשייהו ודאי לא מפקרי. התם תרומיהו אית להו דרב חנניא דבעולת בעל י"ש להם היכא שהיא מיוחדת לבעלה ואינה מזהה תחתיו אלא צממא נשותיהם פליגי דרבין סבר אישות לית להו צממא נשותיהם שבתם נכרית מופקרת ואינה מיוחדת לבעלה ולא דמיא לא"ל ור"ד סבר סתם נשותיהם לא מפקרי ומיוחדות הן לבעליהן ודמי לאשת איש עכ"ל. ודע דרבינו שכ' דאילו היכא דאיהא קדושין נרידא כו' דכתיב לא תחתן בם ס"ל כשיטת התוס' סוטה כ"ז ב' ד"ה יאל שהקשו נ"ב לפרש"י דהא נפק"ל בקדושין מלא תחתן צ"ב וצ"ב רביד הזהב שם כ' דלפי שהבינו התוס' דטונת רש"י שדכותי נשא ישראלית דאין להם קדושין מש"ה תמהו דהאי מלא תחתן נפקא לן ואנכי לא כן עמדי דאף אם יפרש רש"י פרט לאשת אחרים שהכותי קידש כותית וכסתימת לשון רש"י סנהדרין נ"ב ב' מ"מ התוס' ישארו בתומא לפרש"י ובקושית רבינו על קדושין נרידא דשיטת רבינו והתוס' הוא דמלא תחתן שמשני דאין לעובד כוכבים קדושין בין בישראלית בין בכותית מש"ה פי' התוס' פרט לאשת אחרים שהיתה בעולת בעל להנכרי. (כג') על. ז"ל דעל. (כד) נגדפס חסר ובאמת הדברים מיותרים לכאורה דכבר זכר רבינו מקודם וברת בלא עדים והתראה שעליה נאמרה כו' ולעומת החרטון י"ש תוספת נגדפס כאן וז"ל תולדה לאשת איש ליכא וקדושין דרבנן תולדת מאורסה היא בהלכה זו שלפנינו עכ"ל:

(א) נגדפס סימן ר"ל. (ב) נגדפס כתוב ולר' שמעון בסקילה הזוממין כו' וע"ס שם תיבת בסקילה. (ג) הגלילי. כ"ה בספרי דברים ס' ק"ץ אבל בגמרא איתא ר' יוסי סתם והוא ר' יוסי בן חלפתא. (ד) אי לו הוקשו או לה הוקשו כ"ה נגדפס וכו"ל. ודע דלשון רבינו כאן בהבדליה זוממיה כ"ה בספרי שם אבל בגמרא איתא זוממין אינו יודע וכן בסנהדרין נ"א א' איתא ואין זוממיה בשריפה אבל צבת"כ פ' אמור הגירסא ואין זוממין בשריפה ונ"מ בין הגרסאות לענין מש"ה התוס' מכות ב' א' ד"ה זוממי בשם ר"י דאף דליכא דין מיתה בבעולת אפ"ה זוממין צממא עיי"ש ולפי"ז אתי שפיר לשון זוממיה משא"כ להחיות"ע שלהי סנהדרין מדויק יותר לשון זוממין. וכדקדוק החיות"ע מלשון רש"י סוף הנחנקין דלא כפשיטות הר"י שבתוס' מלאחי להריטב"א ריש מכות שכ' כן ועיין הגרש"ם סנהדרין ז' א'. וראיתי דרש"י סנהדרין שם דיוק נפלא שצ"ה אם לו הוקשו כ' לבעול שהיו מחייבין אותו חנק וצ"ה אם לו כ' שם מחייבין אותה שריפה ומאי שגא שאל כ' גם מקודם בקיטור לבעול שחייבין אותו חנק אלא ע"כ דרש"י ס"ל כהר"י צממא מכות שם דאף על פי שאין דין בבעול דגוים צממא וצמ"ה כ' צ"ה אם לו הוקשו לבעול שהיו כו' דהיינו שאם היו מעידין עליו היו מחייבין אותו חנק אע"פ דהשתא אין מעידין על הבעול מ"מ דייקני לעדים דין מיתתו כמו שה' מתחייב. (ה') מעשות. ז"ל מלעשות. ובגדפס חסר כל הפי'. (ו) כדברי הר"ס כאן כ"כ הריטב"א צחי' למכות שם והבא בתוס' רעק"א. ומיושב בדבריהם מה שמקשה בם עקב יהושע לשבת ד' קט"ו וזכרם שלו למכות שם על מה שאמרו צממא דמכות דלא הרגו והרגו מדכתיב לאחיו והרי אחיו קיים והא אלעריך האי לאחיו להא דררשקין צממא דרבנן דזוממי בת כהן מקדימין לאותה מיתה שהיו מחייבין הבעול דכתיב לאחיו ולא לאחותו ולד' רבינו והריטב"א דלא נפקא לן במכות מדכתיב לאחיו אלא מדכתיב כאשר זמם לעשות נל"מ. ועיין הגרש"ם סנהדרין

## ספר עמוד עריות ראיין מן

לאחיו ולאחותו (ז) יטמא להם במותם; א"כ מה ת"ל נפש הא אינם נהרגין עד שיגמר הדין. מן הדין (ח) לא הי' למנות דין זוממין בעמוד עריות, אך אגב בת כהן וכו'לה כללתי. ודינו היה להקבע בעמוד איסורים הנעשים בדבור לפנים:

### ו' הרביעי

חייבי כרת ז'. הבא על אחותו. אחות אביו. ואחות אמו. ואחות אשתו. אשת אחיו לאחר מיתת אחיו. אשת אחי אביו לאחר מיתת דודו. והנדה.

### סימן כ (א)

**אחותו** בין מן האב בין מן האם. הוזכר עליה הכתוב בפרשת אחרי מות דכל (ב) [ויקרא י"ט ט'] ערות בת אביך מולדת בית או מולדת חוצה לא תגלה ערותן. ותניא במכות פ"א [ס' ז'] אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו או בת אמו שלא בת אביו, בת אביו ובת אמו מנין ת"ל ערות בת אשת אביך מולדת היא לא תגלה ערותה, עד שלא יאמר יש לי בדין אם הוזכר על בת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו ובת אביו ובת אמו לא כש"כ הא למדת שאין מזהירין מן הדין. וענש בקדושים תהיו דכתיב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם וגו' ותניא במכות פ"א [ס"ה] אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו, בת אמו שלא בת אביו, בת אביו ובת אמו מנין ת"ל ערות אחותו גלה עד שלא יאמר יש לי בדין הא למדת שאין עונשין מן הדין. ואחותו נקראת אפילו נולדה מחייבי כריתות ומחייבי מיתות ב"ד, דתנן ביבמות פ' כיצד [כ"ז א'] מי שיש לו אח מ"מ זוקק אשת אחיו ליבום ואחיו [הוא] לכל דבר חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית. ואמרין מ"מ לאתווי מאי לאתווי ממזר, אב"א אם הוליד אביו בת מן השפחה ומן הנכרית אינה אחותו מן האב שאחרי האם היא מתייחסת כדתנן בקדושין [ס"ו ז'] הולד כמות איזו זו ולד שפחה ונכרית. שפחה מנלן [ס"ה ס"ה] (ג) דכתיב האשה וילדיה תהיה לאדניה, נכרית מנלן א"ד יוחנן משום ר"ש בן יוחאי אמר קרא כי יסיר את בנך מאחרי, בנך הבא מן הכותי (ד\*) קרוי בנך ואין בנך הבא מן הכותית קרוי בנך אלא בנה. היכי משתמע ליה מקרא דכתיב לעיב מניה ב' ואתחנן בך לא תתחנן בתך לבנו ובתו לא תקח לבנך כי יסיר אותן (ה) בנך הגר את

### תועפות ראם

סנהדרין י' א' שכ' דלח מחמת קורבה שהוא בן אביו או בן אמו ודאי נקרא אח אף לנח"מ אבל אחיך מפני שאחיו הוא במנות כיון דמת נעשה חפשי מן המנות שוב אינו אח עכ"ל וא"כ אולא לה ראיית רבינו והריטב"א. ומה שהקשה שם הגר"ש ממ"ש בגמרא שם ח"ק ונקלה אחיך לענין כי מחית אנגל דחיי מחית ועיי"ש פרש"י דמשמע מזה לנאחר מיתה לא נקרא תו אח וכן העיר בזה בשער הנקודות עיין שם ח"ד' ויולגל בהנחות ולא ראו ד' הריטב"א במכות שם שהעיר בזה וחי' דהתם מדכתיב אחיך לענין משמע שיהא קיים לעיניו ולאו מלפון אחיך בלחוד ויש לבחון בן בפרש"י ודו"ק. וראיתי בם' מעין ההכמה בלח"ס במ"ע השנית אות ל' סי' פ"ז שפי' דברי הראב"ד בהשנות פ"כ מה"ע ה"ב שמקורו מדברי הגמרא מכות ה' ב' חייבי מלקיות מנין כו' וס"ל להראב"ד דקאי אהא דהרגו אין נהרגין דליף לה מלעשות לאחיו דוקא שאחיו קיים שאם כבר נהרג לא שייך לאחיו עיי"ש דלא כפרש"י ותוס' שם ועיין צפי' הר"מ מכות שם שגראה מדבריו ג"כ כמש"כ הגמרא"ל להראב"ד אבל לפמש"כ הרמב"ם שם שנאמר כאשר זמם לעשות ועדיין לא עשה וכמש"כ היראים כאלן אין מקום לפי' הראב"ד. (ז) ולאחותו לא יטמא כו' כן הוא לשון הכתוב במדבר י' ז' אך יש לדקדק למה לא הביא רבינו רא'י מדכתיב לאחיו ולאחותו בויקרא כ"א אלל כהן ואפשר שבאמת כוונת רבינו לשם ובדקדוק חסר רבינו חזית לא ולא בדיוק כ' רבינו יטמא להם במנות שאין זה לשון הפסוק ודו"ק. (ח) עיין רמב"ם פסטי"י מה"ל סנהדרין ולח"מ שם:

(א) בגדפס סימן רכ"ח. (ב) דכל. ס"ס ו"ל דכתיב ערות אחותך בת וגו' או מולדת חוץ לא וגו'. (ג) שפחה מנלן כו'. הנה רבינו כאן חפס כסוגיית הגמרא יבמות כ"ז א' לרבנן דר"י ב' ירודה וראיתי בלבוש אה"ע סי' ס"ו ס"י שכ' אלל אחותו שהוליד אביו מן השפחה ומן הנכרית אינה אכורה עליו משום ערות אחותו דכתיב ערות בת אשת אביך וגו' ר"ל מי שיש לו אישות לאבין בלבוש כלומר דתפסי לאבין זה קדושין כו' פרט לשפחה ונכרית שאין קדושין תופסין לאבין בזה כו' ואחריו ממשך בהנחת פרישה לנור שם סק"ל ותמיהי למה חפס בלבוש כדברי ר"י בר"י דל"ל אינו חייב אלא משום אחותו בלבד והא' הלכתא כרבנן ולדידהו אלסריך ערות בת אשת אבין וגו' לחייב הנא על אחותו והיא בת אשת אביו שמים משום אחותו ומשום בת אשת אביו עיין בגמרא וז"ע. (ד\*) מן הכותי. ז"ל מן הישראלית וכו' בגדפס. (ה) אותן. ס"ס ו"ל חותן בן הכותי את חתנו מאחרי. וגם בגדפס נשתבש התיבות וכו' שם כי יסיר את בנך חותן בן הכותי את בןך חתנו מאחרי. וכ' המעתיק שעל מש"כ בנך חתנו כ"כ בכ"י. בנך" ונאמת הייט כך דפסוק כתיב בך ורבינו מפרש לה דהיינו חתנו ופי' רבינו

## ספר עמוד עריות יראים

חתנו מאחרי, בנך מיותר הוא דהוה מצי למכתב כי יסורנו מאחרי וכתב בנך למדרש ולמעושי שבנך  
הבא מן הכותית אין קרוי בנך אלא בנה. ולפי פי' זה אתי שפיר דאמר רבינא בסמוך ש"מ בן בתך הבא  
(ו) הכותית קרוי בנך. ורבותי פירשו בנך הנולד מבתך קרוי בנך וארישא דקרא קאי דכתיב בתך לא תתן  
לבנו כי יסיר חותנך את בנך הנולד מבתך מאחרי. ולא נכון פי' דלא מיתמ' עליה אמר (ז) ר' שמעון בן  
בתך הבא מן הכותית קרוי בנך, דהא בבן בתך נמי קאמר. ואע"ג דהאי בשבעה גוים כתב מרבינן שאר  
עכו"ם לר"ש מבי יסיר סוף פ' האומר בקדושין [ס"ה ז'] ומקשינן הניחא לר"ש דדריש טעמא דקרא אלא  
לרבנן מאי טעמיהו אמר קרא ואחרי בן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה כלל (ח) דמעיקרא ליבא  
הוי. וולדה כמותה מנלן אמר קרא כי תהיינה וילדו לו כל היבא דקרינן כי תהיינה פי' תפישת קדושין קרינן  
ביה וילדו (ט) כל היבא דלא קרינן ביה תהיינה לא קרינן וילדו לו אלא לה. ויש לשאול (י) דביבמות פ'  
כיצד [כ"ג ח'] ישנה לסוגיא זו ואמרינן התם הניחא לר' שמעון אלא לרבא (יא) מנא להו והווקקנו לתרין שם  
מאן תנא דפליג עליה דר' יוסי ב"ר יהודה ר' שמעון היא, ואינו מתרין כדמתרצינן הכא דנפקא לן מקראי  
אחרינן. ועוד יש לשאול דאמרינן ובעלתה והיתה לך אלמא יפת תאר לאחר גירותיה תפסי בה קדושין  
(יב) אעפ"י שנתגיירה בעל כרחא ובסנהדרין פ' כ"ג [כ"ה א'] אמרינן דתמר בת יפת תאר היתה ולכן היתה  
מותרת לאמנן בן דוד שלא היתה מתיחסת אחר דוד. ואמאי הא תפשי בה קדושין ותנן בקדושין [ס"ז ז']  
כ"מ שיש לה קדושין הולך אחר הזכר. ואין לומר שנתעברה ממנו קודם גרות דאמרינן בקדושין  
פ"א [כ"ג ח'] ואחר כן תבא אליה ובעלתה (יג) מלמד שלא ילחצנה במלחמה. פירוש שלא יבא עליה עד

### תועפות ראם

רבינו הוא כפיר"ה הראשון קדושין ס"ח ב' תוד"ה בנך. (ו) הבא מן הכותי כ"ל המעתיק. (ז) אמר רבינא שמע מינה בן כו' כ"ל ופי' רבותי  
שכ' רבינו הוא פרש"י קדושין ט"ז דחייית רבינו כקשיית התוס' שם. ומן רבותי פי' כו' עד תולדה חסר בגדפס. (ח) כלל. ס"ס וז"ל מכלל  
דמעיקרא ליבא היה. (ט) וילדו לו כ"ל. (י) ויש לשאול כו' עיין יבמות כ"ג א' תוד"ה נאן. (יא\*) לרבא. ז"ל לרבנן. (יב) וכן יש להביא  
ראיה מהבבביתא שאלמו בקדושין כ"ב א' ולקחת ליקוחין יש לך בה עיי"ש בפס"י וכו' בספרי תל"ס פ"ר"א עיי"ש בהגהות הגר"א ועיין  
בה' הריטב"א קדושין כ"ב א' שכ' ואפשר למשום דהוה צ"ל לה' יוחנן הא דדרשין הכא ולקחת ליקוחין יש לך בה ועד שמתגייר  
בלב שלם דין נכרית יש לה עכ"ל ורבינו מייאן בזה דנאמת תמוה לומר דר' יוחנן פליג אברייא ועוד הוסיף רבינו להקשות מהא דכתיב  
ובעלתה והיתה לך ועיין תוס' קדושין כ"ב א' ד"ה שלא ומש"כ התוס' שם דבירושלמי מליני מחלוקת כו' ראיתי להריטב"א שם שזיין מקום  
הירושלמי סנהדרין כ"ב א' והרשב"א צ"ח שם כתב בירושלמי פ' בתרא דסנהדרין ובאמת הוא במדרש שמואל דבתא פכ"ה ועיי"ש בהגרד"ל  
אות ס"ו שזיין ירושלמי פ"ב דמכות. והכ"מ בפ"ח מהל' מלכים ה"ב כתב בזה"ל כי סמ"ג דבירושלמי דשבת איפילו רב ור' יוחנן כו' עכ"ל  
ובמח"כ לא עיין יפה בלשון הסמ"ג עיין קב"צ וז"ל שם גרסינן בירושלמי שבת בשם שמואל אומר לא הותרו ציפ"ת כל י"ד שנה ז' שביבא  
ו' שחלקן ורב אמר כו' ור' יוחנן אמר כו' וחשב הכ"מ שתיבת שבת סמ"ג הוא תיבת שבת או נוסחא מוטעת מזמנה לו ולכן כ' על  
שם הסמ"ג דבירושלמי דשבת והאמת לא כן דשבת הוא שם חכם שאלמר בשם שמואל ומקום הירושלמי לא זיין סמ"ג וי"ל דלמדרש שמואל  
קורא ירושלמי וכו' במדרש שמואל שם וחדוש על רבותיו כע"פ דשבת ס"ד א' ד"ה מיד הקדו וכו' אפי' יפ"ת הותרה להם ולפי מ"ש  
במדרש שמואל דלא התיירו יפ"ת אלא לאחר י"ד שנה ז' שכתב וז' שחלקן לק"מ. ובספר פסנח רוא וכו' אפי' יפ"ת הותרה להם ולפי מ"ש  
הותרה יפ"ת עד ביאתם לארץ וזהו ונתנו ה' בידך ואלו וראית בשביה וגו' וגם הוא לא ראה ד' המדרש שמואל. (יג) לפינן בקדושין  
שם והבאתה מלמד שלא ילחצנה במלחמה ופי' הרמב"ן בפי' החומש ודרשו והבאתה אל תוך ביתך מלמד שלא ילחצנה במלחמה יחברו אותה  
למעלה ולקחת לך לאשה כשצריכה אל תוך ביתך. ודע דפי' רבינו שלא ילחצנה במלחמה לא יבא עליה בעל כרחא כו' הביאו הריטב"א  
והרשב"א ע"ש רבינו בספר יראים והנה לפי דברי רבינו גראה דרב ור' יוחנן דפליגי בירושלמי [הנ"ל אות י"ב] צביאה ראשונה היינו בעל  
כרחא דלרב שרי צביאה ראשונה אפי' בע"כ ור' יוחנן ס"ל לא צביאה ראשונה ולא צביאה אחרונה בע"כ אלא לאחר כל המעשים אבל מדעתה  
גם לר' יוחנן שרי במלחמה קודם גירות וא"ש קרא כי לא ימנעני ממך אליבא דכ"ע ולפי' גירסת רבינו בקדושין הוא ממש מ"ש ר' יוחנן  
בירושלמי שם ואני אומר לא צביאה ראשונה כו' אלא לאחר כל המעשים ואחר כן תבא אליה ובעלתה אחר כל המעשים ע"כ אלא שהוסיפו  
צבלי שלא ילחצנה כו' לומר דדוקא בלחיצה אסור עד לאחר כל המעשים אבל מדעתה מותר אפי' קודם גירות וא"כ סוגיא דקדושין אולא  
אליבא דר' יוחנן. וראיתי במראה הפנים בירושלמי מכות שם שכ' להוכיח מש"ס דלין כרב שצירושלמי דפי"ת מותרת צביאה ראשונה מיד  
דבקדושין ס"ח א' איתא ורבנן אדמוקין לה בח"ל טוקמה בחייבי עשה ומשני הכי חייבי עשה במאי נינהו אי שהי' מנכרית שהינן שטאות  
אי אחת מנכרית ואחת ישראלית שתי נשים מעם אחד צעין ואי כמ"ד דלין יפ"ת מותרת אלא לאחר כל המעשים ועלה קאמר קרא וחשקת  
בה ולא בה ובמנכרית דגירית הכתוב הוא דלף לאחר כל המעשים לא יקח שתיים א"כ משכח"ל שתי נשים מעם אחד בחייבי עשה דהרי אם  
לקח שתיים האחת מותרת לו ושתיים מאלו הבא מכלל עשה הוא ועובר עליה בעשה וא"כ ס"מ דסתמא דכ"ע דהכריח דקרא דכי תהיין  
לא מתוקמא אלא בחייבי לאוין כהאי מ"ד ס"ל דפי"ת מותרת צביאה ראשונה מיד עיי"ש ובאמת אין זה הוכחה לפמ"ש המל"מ בפ"ט מה"כ  
ה"ה וז"ל דרבנן ס"ל דקרא כי קאמר האחת שטאה היינו שטאה לכל העולם דהיינו איסור כולל והיינו דקאמרי אי בעולה לכ"ז מי כתיב  
לנכון כלומר דליכא לאוקמיה לקרא באיסור פסטי לאדם אחד כו' ולפי"ז לרבנן קרא לא מיירי אלא בשטאה ממזרת ולא משכחת לה חייבי  
לאוין השוה בכל כי אם זה עכ"ל וא"כ אולא לה ד' המראה הפנים לאוקמיה בכ"ה דלקח שתי נשים יפ"ת דלין השני איסור כולל כ"א

## ספר עמוד עריות ראים ין

שיעשה לה סדר האמור בפרשה, לכן צריך לפרש שלא ולחצנה לא יבא עליה בעל כרחיה אבל מדעתה מותר קודם שיהיה בה תפישת קדושין אע"פ שעדיין לא נתגיירה, ודוד מדעתה בא עליה ונתעברה לתמר הלכך היתה מותרת לאטנן. תולדה לאחותו, אם היתה אחות מן האב, אם (יד) אחותו. ואם היא אחותו מן האם, אבי (מו) אחותו. תולדה זו לא מצאתי בתלמוד ובה"ג של רב יהודאי גאון מצאתיה:

### סימן כ"א, כ"ב (א)

**אחות** אביו ואחות אמו. הוהיר עליהם הכתוב במקרא אחת בפ' קדושים תהיו דכתיב [ויקרא כ' י"ט] ערות אחות אבך ואחות אבך לא תגלה. והוהיר גם באחרי מות [ש"י י"ח י"ט] ערות אחות אבך לא תגלה שאר אבך היא, וכתיב [ש"י י"ח י"ג] ערות אחות אבך לא תגלה ותניא בתורת כהנים ובייתנין לה כיבמות בהבא על יבמתו [נ"ד נ'] ערות אחות אבך ואחות אבך בין מן האב בין מן האם. אתה אומר כן או אינו אלא אחות אב מאב. (ב) ואחות אם מאם והדין נותן וכו' ת"ל ערות אחות אבך וערות אחות אבך בין מאב בין מאם. ועונש שתיהן באחרי מות דכתיב ערות אחות אבך וגו' ועליהן נאמר בסוף הענין ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם. ועמם שלום (ג). תולדות שתיהן אם אחות אביו ואם אחות אמו, ובהלכות גדולות מצאתים (ד):

### סימן כ"ג (א)

**אחות** אשתו. הוהיר הכתוב באחרי מות ואשה אל אחותה לא תקח לגלות ערותה עליה כהייה, ועונש בסוף הענין בכרת דכתיב ונכרתו הנפשות העושות; ולאחר מיתתה מותרת בדתנן בהחולין [מ"ט ה'] אשתו שמתה מותר באחותה ושעמא דכתיב כהייה (ב) אלמא לאחר מיתתה מותרת, כדתנן (ג') והמקדש כל העריות שיש בהם כרת עובר בלאו (ד) דכתיב באחות אשה לא [תקח] פי' לא תקדש. ואמרין

### תועפות ראם

לו לבדו. ועם דברי המל"מ אמרתי ליישב קושיות בעל חקרי הלכות בס"ס כ"ט מספרו שכ' שם דשוקר סוניא דקדושין דחוקי לאוקמיה קרא דכי תהיין בצעולה לכה"ג למ"ד אין ק"ת בח"ל ואף דהוא דחיק דמי כתיב תהיין לכה"ג שצקי' לקרא דליהו דחיק ומוקי אנפשיה ל"ע דסי' יכול לאוקמי' בריוח בחממותו לאחר מיתת אשתו לשיטת רש"י כיבמות ז"ח ב' דלר"ע דס"ל דחממותו לאחר מיתת אשתו קליט לה איסורא אפי' בכרת ואפילו בלאו אינו רק בחרור בעלמא וא"כ שפיר י"ל דאף דכלל ח"ל לא תפסי קדושין אבל בחממותו לאחר מיתת אשתו דליט רק בחרור בעלמא תפסי קדושין ושפיר י"ל לאוקמי' קרא דכי תהיין וגו' בחממותו לאחר מיתת אשתו עוד הקשה שם לשיטת הרמב"ם בפ"ג מהל' א"כ ה"ח דכל השם עריות הבאות מחמת אשתו אף הדורות שלמשה ידיה דהיינו בתה ובת בתה ובת בתה קליט לכו איסורא לאחר מיתת אשתו ולשיטת רש"י דפי' דקליט לכו איסורא הוא רק ארור בעלמא הי' יכול לאוקמה קרא דכי תהיין בקרובות הבאות מחמת אשתו לאחר מיתת אשתו דקליט לה איסורא ועיי"ש מה שהכריח מזה וכבר קדמו בכל דבריו הט"ב מ"ח חלק אה"ע סי' קמ"ח אף לפמ"ש המל"מ לק"מ דכל הני חוקימות לא נפקי מכלל הדוחק כמו צעולה לכה"ג דהווי איסור פרסי' לאדם אחד ומ"ש האי דוחק מהאי דוחק. (יד) אם אחותו. כס' ע"י אלמוגים ה"ל שניות לעריות סי' א' אות כ"א סי' דברי רבינו דאחות מן האב היינו מנסת אביו ויפה פי' דאי אחותו מאביו מן הנשואה א"כ אמר היינו אשת אביו, ולי נראה שז"ל בדברי רבינו אם אם אחותו וכו' צ"ל כ"ג ח' ד' ווארשא תרל"ה וז"ל אחותו מאביו ערוס, אם אם אחותו מאביו גזירה וא"כ א"ש אחותו מאביו מן כשואתו והתולדה הוא אם אשת אביו. וראיתי למהרש"ם ז"ל בזהבנות וביאורים שם שכ' ז"ע כי אם אם אחותו מאביו אם היא מנשואין היא אם אשת אביו שחשב בסמוך אולם לרבינו א"ש דבאמת לא כ' לעיל סי' ב' בתולדה אם אשת אביו וכבר כ' בע"י אלמוגים שם וז"ל ובסמ"ן רכ"א [בנדפס]. ובכ"ה הוא כס' ב' צמזמה דאשת אביו לא הביא אם אשת אביו וכפי הנראה שלא הי' בנייתו עכ"ל. (מו) אבי אחותו. ס"ס וז"ל אם אבי אחותו וכן הוא בנדפס, ובספר ע"י אלמוגים שם כ' וז"ל ובספר ה"ג שלפנינו לא מצאתי אם אבי אחותו מן האם עכ"ל:

(א) בנדפס סימן ר"ך. (ב) מאב. ס"ס וז"ל אחות אב ואחות אם מאב ולא מאם והדין כו' וז"ל הנדפס א"ל אלא אחות אב ואחות אם והדין כו' וגם שם ס"ס ואחר תיבת אם ז"ל מאב ולא מאם והדין כו'. (ג) ועמם שלום. כ"ה לשון הח"כ והרמב"ן ס"ס אחרי כ' כי הכריתות המזכרים בנפש בחסון גדול בקיום הנפשות אחרי המיתה ובמתן שכר בעולם הבמות כו' הוא מה שאמרנו רבותיו מקרב עמם ועמם שלום כי הכרת של הנפש החושלת יורה על קיום שאר הנפשות שלא חסאו והם עמה שהם בשלום עכ"ל. (ד) כס' ע"י אלמוגים ה"ל שניות לעריות אות כ"א סי' א' כ' וז"ל ובספר ה"ג שלפנינו לא מצאתי אם אחות אמו עכ"ל:

(א) בנדפס סי' רמ"ו. (ב) כהייה אלמא כו' וכ"כ רש"י ס"פ החולין וכ"כ החינוך מ' ר"ז אבל כיבמות ח' ב' אפרו לאחר מיתת מואשה אל אחותה נפקא. (ג') כדתנן. ס"ס ומיותר. (ד) עובר בלאו כו'. הוא חידוש דין שיעבור בלאו על הקדושין לבד. לשון הרב הגאון רא"ד שליט"א. ועיין ביאורי מהרש"ל לסמ"ג לאוין ק"ח שהאריך שם לתמוה בכ"ז על הסמ"ג שכ' שם אין קדושין חוססין בה ולוקים כו' וסוף

הא

בקדושין בסוף האומר [ס"ז ב'] אידי ואידי באחות אשה ולא קשיא הא לכתחילה הא דיעבד. וכל עריות חוץ מגדה הוקשו לאחות אשה אע"פ (ה) דלא תפשי בהו קדושין עובר בקידושיה. תולדות אחות אשה (ו) וקוקתו מן היבם וכל היבא דצריכה גמ מדרבנן אחרתה אסורה מדרבנן כדתנן ביבמות פ' הרש שנשא [ק"ז ב'] ב' אחיו אחד פקח ואחד הרש נושאין ב' אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מה (ז) פקח בעל פקחת מציא אשתו בגמ ואשת חרשת בחליצה, ואחותו (ח) חולצתו תולדה כדתנן בהחולץ [מ"ה ב'] החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת חולצתו (ט) ולא מתייבמת ואמר ר' שמעון (י) כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי תורה אחות חלוצה מדברי סופרים. ובהלכות גדולות מצאתי רביעית (יא) שבאשתו שניה לא הבנתי מה היא דתניא בפ' נושאין ביבמות [ז"ז ב'] ואיתא נמי בתוספתא דיבמות פ"ד הנמנע על אשה אם (יב) באמה בכחה ואחותה. ובה"ג מוסף וכן אם אביה ואם אמה וכן בת בתה ובת בנה, וטעמא שהנמנעת רגילה בבית שלו ואתי לירי קלקול:

### סימן כ"ד (א)

אשת אחיו. לאחר מיתת אחיו או לאחר גירושין.

**אשת אחיו.** הזהיר הכתוב בפ' אחרי מות דכתיב ערות אשת אחיך לא תגלה. ותניא ביבמות בהבא על יבמתו [י"א ב'] ערות אשת אחיך לא תגלה בין מן האב בין מן האם. ומסקנא דריש להו מערות אחיו גלה דמיותר, ומיותר נמי ערות אחיך. התם מפרש טעמא אמאי מצרכינן יתורא דאי לאו יתורא הוא (ב) הוי ילפינן מאשת אחי אביו שהיה (ג) מן האב ולא מן האם אף אשת אחיו מן האב ולא מן האם דהא דמו להרדי שניהם על ידי קדושין. וענש בכרת שעליה נאמר בסוף הענין ונכרתו הנפשות. וענש גם בקדושים תהיו ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא ערות אחיו גלה ערירים יהיו. הרי יש ב' עונשין, כרת דהיא מיתת עצמו קודם ששים כדאמר רבא (ד) בסוף מועד קמן [כ"ח ב'] מחמשים עד ששים זו היא

### תועפות ראם

וסוף דבריו שם מה ש' הספר ולוקה עליה היינו אם צעלה וצא להשמיעו אע"פ שקדש אפ"ה לוקה דלא תימא מאחר שקדשה ח"כ הוציאו הקדושין האיסור בו קמ"ל לוקה והקדושין אין תוספין בו והא דקאמר לא תקח פי' לא תקדש ע"מ לצלול וכו' יתפרשו דברי הרא"ם בכאן ועיין ס' החינוך מ' ר"ו ש' שם אצל מל"מ מתחייב השועה בהן מעשה הקדושין בו והם אי אפשר לפרש כפי מהרש"ל והמנחת חינוך שם א"צ הניח דבריו צ"ע ובהשמעות קומץ מנחה שם כ' ו"ל שו"ר שהוא גמרא בקדושין דס"ז גבי אחות אשה דהא לכתחילה והא דיעבד וכל העריות הוקשו שם לאחות אשה נראה מבוחר שם דאיסורא איכא לכתחילה עכ"ל ובמחל"ת אינו כן דהא דנענין למימר הא לכתחילה היינו רק מקמי דידעינן דאין קדושין תוספין בעריות אצל לכתחילה דידעינן אין קדושין תוספין בעריות ודאי ליתא איסורא מן התורה בקדושין דעריות וכל קיחה דכתיב בעריות היינו שכיבה ובקרוכי אשתו כתיב קיחה משום דדרך לקוין אסרה תורה כמ"ס ביבמות ז"ז א' וכו' ב' צ"ע בזה"ע ויקרא י"ח ספ"ו, ובספר יראים הגדפס כתוב צ"ל והמקדש עובר בלא דכתיב לא תקח לא תקדש עכ"ל ונראה לי דה"פ והמקדש ר"ל אם קדש אשה או עובר בלא של אחות אשה וע"י הביא ראיה דכתיב לא תקח לא תקדש ורמזו לדברי הגמרא ביבמות ז"ז א' בטון נאמר שכיבה וכן נאמר קיחה [ואשם אל אחותה לא תקח] לומר לך דרך ליקוין אסרה תורה [שהיתה ראשונה לקוחתו חייב על השנייה כשאם עליה] וכ"כ החינוך שם וז"ל ופירשו ג"כ שהאיסור יחול מכיון שיקדשה וכלמשהע לן לשון קיחה בלשון לעולם כמו שאמרנו עכ"ל אצל גירסת הכת"י דכאן אי אפשר לפרש כן, ומו"ר הרב הגאון בו מד"א דמחזיקי שט"א העירני לעיין בספר מים עמוקים להר"א מזרחי שאלה מ' ושם פירש דברי הסמ"ג בלשון אחר דלא כמהרש"ל ועיין בסמוך. (ד) אע"פ כו'. בגדפס כתוב צ"ל הוקשו לאחות אשה דלא תפסי בכו קידושי וכו' לא מידי והוא מוכיח מאד למה שכתבתי בלכות הקדוש בפי' היראים הגדפס. (ו) אחות וקוקתו מן הייבום כ"ה בגדפס וכו"ל. (ז) מה בו' ט"ס וכו"ל מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא אשתו בגמ ואחותה אסורה לשול. (ח) ואחות חלוצתו חולצתו כ"ל. (ט) חולצתו. (י) חסר, כן לקיט. וכו' בגדפס. (יא) רביעית. נראה לי פירושו תולדה רביעית דרבינו הרא"ם חשב מקדש שלשה תולדות. א', אחות וקוקתו מן הייבום. ב', וכל היבא דצריכה גמ מדרבנן אחותה אסורה מדרבנן. ג'. אחות חלוצתו. וז"ל ובה"ג מצאתי תולדה רביעית ומה שאמר שגאשתו שנייה ר"ל מה ששייך לאשתו שנייה דהיינו לאחר מיתת הראשונה שגאשתו השנייה ולא זכר רבינו צ"ע פירוש שם התולדה וכוונת רבינו למ"ס צ"ע ב' כ"ס ד' ג"ב ע"ד ד' ווארשא תרנ"ה וז"ל אחותה בתי דחייב עליה כרת אצל לאחר מיתת אשתו קאי בציבורא ולא מייחייב כרת בו' עכ"ל ובהנהגות מהרש"ם שם כ' קאי בציבורא פי' בציבור וזאת אצל ב' רביד הזהב פ' אחרי כ' דרבינו צ"ע מרסן איגרי בו' ודוחק גדול ליישב דלא נישאין אסורא עכ"ל וזהו שהשיג עליו רבינו ואמר ולא הבנתי מהו וכת' כאן הוסיף דברים דהיינו בו' עד גמירא שאינו בגדפס ורבינו לא הביאו כאן אלא לראיה דלא כבה"ג וכמו שסיים בדבריו וטעמא שהנמנעת בו' ואתי לירי קלקול ור"ל וא"כ לא שייך זה אלא בחיי הנמנעת משא"כ לאחר מיתתה כ"ל צ"ע דברי רבינו וא"ש חיתת דהיינו ואין לזכר להניח ותניא וא"ש ג"כ למה כ' רבינו כאן כך צריחא דפ' נושאין ומה שהוסיף בזה"ל והלא כבר כתב רבינו ד"ל לעיל סי' ט"ז ע"ז י"ו. (יב) אס. ס"ס וז"ל אסור:

(א) בגדפס סי' רכ"ה. (ב) הוא. כ"ל דחיה זו מיותרת ובגדפס ליתא חיתת הוי והוא ט"ס. (ג) סיה. ז"ל שהיא. (ד) רבא. לפיני

מיתת כרת, ערירי שהולך בלי בנים מפורש בת"כ ופירשו רבא בהבא על יבמתו [ס]. ואותו עונש בעריות (ח) אינו אלא באשת אחיו מן האב ומפיק לה בת"כ מדכתיב אשר יקח את אשת אחיו נדה היא ערירים יהיו לא אמרתי אלא באשת אח שיש לה איסור והיתר והיינו אשת אח מן האב שיש לה היתר במקום מצוה, ומדקריה רחמנא נדה למד רב הונא בהבא על יבמתו [נ"ז] שיבמה שגירשה בעלה שהיא שלא במקום מצוה שאסורה ליבם בכרת מה נדה אע"פ שיש לה היתר בשעת איסורא בכרת אף אשת אח אע"פ שיש לה היתר לאחר מיתת בעלה, בחיי בעלה פ"י לאחר גירושין בכרת, דאלו בלא גירושין בחיי בעלה הוי במיתת כ"ד דהא אשת איש הוי (ו\*). ורבותי יש מהם שפירשו כרת שמת בלא בנים ואי אפשר להיות דהא מדרבנן (ז) בהבא על יבמתו לענין אשת אח מן האב, ולענין עריות אמרינן בת"כ דאינו חייב אלא (ח) על אח מן האב כבר פירשתי למעלה דיליף מנדה, אלמא כרת וערירי תרי מילתא ניהוו. ועוד דאמרינן במדע"ק מת קודם ששים זו היא מיתת כרת והא דלא חשיב ליה משום כבודו של שמואל הרמתי ושמואל הוי לו בנים דכתיב ויהי כי זקן שמואל ובניו וגו' ועוד אמרינן במדרש (ט) אל תכריתו את שבט הלוי ממשפחות הקתני אל תגרמו שימותו בעודם עובדים למשכן שימותו קודם חמשים שנה דכתיב מבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה וקרי לה כרת דכתיב אל תכריתו את שבט הלוי והלויים להם היה (י) בנים אלמא מתים בעבודתם אע"פ שיש להם בנים כרת קרי ליה. תולדה לאשת אחיו לא מצאתי. (יא):

### סימן כ"ה (א)

**אשת אחיו** אכיו לאחר מיתת דודו. הוזהר תורה עליה כאחרי מות [ויקרא י"ח י"ד] ערות אחי אביך לא תגלה (ב) אל אשתו לא תקרב דודתך היא. וענש בכרת שעליה כתיב בסוף הענין ונכרתו הנפשות. וענש גם בעריות (ג) בקדושים תהיו דכתיב ואיש אשר ישכב את דודתו ערות דודו גלה חמאם ישאו ערירים ימותו. ורמזין (ד) [יבמות כ"ה א'] כתיב ערירים ימותו וכתיב ערירים יהיו הא כיצד יש לו בנים קוברים אין לו בנים הולך ערירי. ואשת אחי אביו אינה אסורה אלא אחי האב מן האב כרתניא בת"כ ומייתנין לה ביבמות בהבא על יבמתו [נ"ז כ'] דאמרינן דודתו דפשיטא ליה לתנא למן האב ולא מן האם מנלן אתיא דודו דודו כתיב הכא ערות דודו גלה וכתיב התם או דודו או בן דודו ונאלנו מה להלן מן האב ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם.

### תועפות ראם

שם רבה וצ"י י"ד סי' של"ט ובפרישה שם הגי' רב. (ה) עיין יבמות ז' א' חוד"ה אשת ותיבן ה"ר משה כו' וכ"כ הסמ"ג לאוין ק"ט והם דברי הרא"ם כאן. וראיתי בס' מעין החכמה שהקשה עמ"ס ר"ה יבמות ז"ד ז' מדכתיב אשת אחיו נדה היא למדנו שהיא נדה אע"פ שיש לה היתר לאחר מכן בחיי בעלה בכרת והוא סותר להצרייתא דת"כ דליף מנדה למשום א"ל מן האב מערירי ועי"ה תירוצו ומהרש"ל צ"ח א' לאוין ק"ט עמוד ע"ז ותי' ח"ו וי"ל דמלשון היא קא דייק דהו"ל אשת אחיו נדה ותו לא ולשתוק מן היא עכ"ל וכל"ל בדברי רבינו שהביא שניהם הך דת"כ והא דר"ה. ועיין כריתות י"ד ז' חוד"ה אשת שדקדקו ממתני' שם דאשת אחיו מאמו בכרת ומחייב עליה חטאת כו' וראיתי צ"ח א' ווי העמודים לספר יראים הנדפס סי' רכ"ה שז' ח"ו והתימא על התוס' בכריתות [שם] שדקדקו כן ממתניתין דהתם ולא זכרו דתניא צהדיא הכי ביבמות כ"ה א' וילפינן מקרא עי"ה עכ"ל ודבריו תמוהין לי מאד דודלוי הא ל"ז התוס' לאשמעין דלויא אזהרה ולא אף באשת אחיו מאמו דידעין שפיר מצרייתא דיבמות וכמו שזכר רבינו כאן בראש הסומך וכל עיקר דברי התוס' הוא לאשמעין דהוי בכרת ושגגתו חטאת וא"כ לק"מ בדברי התוס'. (ו\*) הוי. ז"ל הויא. (ז) מדרבנן. ז"ל מרבין. ומן ורבותי עד תולדה חסר בנדפס ועיין שבת כ"ה א' רש"י ד"ה וכתר ובתוס' שם ואין נראה לר"ת כו'. (ח) אלא. ט"ס ומיותר. (ט) במדרש. כן הוא בירושלמי פ"ב דביכורים ועיין תוס' יבמות ז' א' ומ"ק כ"ה א'. (י) להם היה. מנוקד על חיצות אלו ככ"י. לסומך כי ז"ל היה להם. הנומתיק. (יא) לא מצאתי. ובגלגלות גדולות משמע דאש אשת אחיו שניה וכן אם אחות אשתו מן האב. לשון הרב הגאון מהרש"ך שליט"א מו"לנא:

(א) בנדפס סימן רכ"ב. (ב) בוי העמודים לספר יראים הנדפס כ' ח"ו תימא דבסנהדרין כ"ד א' אמרינן הנה על אחי אביו חייב ששים כו' דערות אחי אביך ממש קאמר עי"ה בראש"י כו' וכ"כ החיטוב סי' קצ"ט והרמב"ם בפר"מ סי' שצ"א ובכ"ז ע"ה עכ"ל ולא ידעתי מקום לתמיהתו הא דברי רבינו עכ"פ ברורים מסיפא דקרא אל אשתו לא תקרב וגו' ועי"ה הוסיף הכתוב על אשת אחי האב. ואי משום דרבינו שיר צחיצורו שלא לצוא על האב ושלא לצוא על אחי האב גם זה פשוט דרבינו אילן בספר יראים צחיצור הלכות גדולות וגם הוא השמיט מן המנין ומהרש"ם בהגהותיו לס' צה"ג כ' אולי לא חשש בלשון אין ל"מ בזה כי אם לחטאות. ובס' עני אלמונים ה"ל שניות לעריות סי' א' סק"ה הנה צ"ע דברי הלבוש אש"ט סי' ט"ו סעיף ח' שפירש ערות אחי אביך לא תגלה ומהו ערותו אל אשתו לא תקרב כו' שהוא נגד דברי ה"ס סנהדרין כ"ד א' דלכ"ע ערות אחי אביך לא תגלה היינו אחי אביו ממש ולעבור עליו צ"ל לאוין. וחידוש שיותר הו"ל להתפלא על רש"י צפי' החומש שם בדברי הלבוש הם ממש לשון רש"י. (ג) בעריות. וכ"כ בנדפס וי"ל שהוא ט"ס וי"ל בעריות וכ"כ הסמ"ג לאוין ק"י ועונש כרת כו' וגם עונש ערירי יש שם שנאמר כו'. (ד) ורמזין. בנדפס ואמר רבא ולפנינו בנמרא רבה. אש

והתם מנלן אמר קרא ממשפחתו יגאלנו משפחת אב קרויה משפחה דכתיב למשפחותם לבית אבותם ומשפחת אם אינה קרויה משפחה. ואשת אחיו ואשת אחי אביו אין בהם חלוק בין היתה ארוסה להם או נשואה. ותולדותיה כדאמרינן ביבמות ב' כיצד [כ"א ב'] אשת אחי האב מן האב ערוה, אחי האב מן האם שניה וגזרו רבנן על אשת אחי האם מן האם משום אחי האב מן האב ומעמא מאי דכולהו דבי דודו רבא קרו ליה ומסקנא התם הכי הוי. ראיתי בחלכות גדולות אשת דודו ערוה, אם (ה) דודו גזירה, פ' שניה:

### סימן כ"ו (א)

נדה. הזהיר עליה תורה באחרי מות דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. וענש בסוף הענין כרת שעליה כתוב ונברתו הנפשות העושות. וענש גם בקדושים תתנו דכתיב ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקורה הערה והיא גלתה את מקור דמיה ונברתו שניהם מקרב עמם. וגדה נקראת כשהדם יוצא מן המקור דכתיב מקור דמיה אלמא (ב\*) המקור נקרא דם, וביציאת דם היא נדה (ג) נעשית דכתיב ב' זאת תהיה ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה. והמקור נקרא חדר בלשון תלמוד בדתנן בנדה ב' כל חיד [י"ז ב'] (ד) החדר טמא, נמצא בפרוודור ספיקו טמא שתוקתו מן המקור ולכך נקרא מקור שיש שם רבוי הדם ומקום נביעתו והחכמים בקיין בדבר היכן קביעתו. ובחמשה מראות דם היוצאים מן החדר נעשתה נדה בדתנן ב' כל חיד [י"ט ב'] חמשה דמים טמאים באשה האדום והשחור ובקרן ברכום וכמימי אדמה וכמוזג (ה) דכל הני יש להן אדומיות ואדום נקרא דם דכתיב ויראו מרחוק (ו) את המים אדומים כדם. ומן הדיון (ז) לא היה לנו לאסור אלא אדום גמור אדום למעלה משאר אדומים דכתיב דם יהיה זובה בבשרה ובאדום גמור היה לנו להעמידו ואין (ח) באנו להוסיף עלינו להביא ראיה אבל מרבה דאחרים (ט\*) בנדה פ' כל חיד [ס] מדמיה דמיה האמורין במקרא דכתיב בקדושים תהיו והיא גלתה את מקור דמיה, ובתיב באשה כי תזויע ביולדת וטהרה ממקור דמיה. ויולדת נקראת נדה דכתיב כימי נדת דותה תטמא, ומעוט דמיה שנים הרי כאן ד' (י) ואף על גב דחמשה דמים תנן אמרינן שחור אדום הוא אלא שלקה. וכך הוא המשפט

### תועפות ראם

(ה) אם דודו. ז"ל אם אשת דודו וכן הוא צ"ל עיין ע"י אלמוגים שם ס"ק כ"א ש"כ וכל דברי צ"ל ענין השניות המה מעורבצים וצריכין תיקון גדול עי"ש ענין אם אשת דודו:  
(א) בנדפס סימן ק"צ ובדפוס ויילגה נדפס בעצת גרים הסימן זי"ן קפ"ב. (ב\*) אלמא דם המקור כל"ז וכ"ה בנדפס. (ג) נדה נעשית. ז"ל בהיפך נעשית נדה וכ"ה בנדפס אלמא ש"כ שם נעשה דם נדה ותיבת דם ס"ס ומיותר. ולשון הסמ"ג לאוין קי"א [וע"י] הדם טמאה שבעה" וכתב שם מהרש"ל פי' ולא ע"י הוסת אפי' נעקר הדם מן המקור כ"י שלא יא' לחוץ טהורה אפי' בעת וסתה ממש עכ"ל ור"ל במש"כ שלא יא' לחוץ שלא יא' לפרוודור שנקרא בית החייון. (ד) דם החדר טמא כל"ז וכ"ה במשנה שם ומדברי רבינו נראה שלא היה צניעותי במשנה שם דם העלייה טהור וכן יתא' במשנה שבמשניות וכן מוכח מן הירושלמי שם. (ה) בשאלות דר"ג ס"ס ז"ל כ' ושלשה טהורים הירוק. וכמימי בשר לני. וכמימי תלתן. ובה"ש שם עמוד עליו מ"ש הני דנקט הא כמה מראות טהורין וכדליתא בנדה ד"כ ולא ראה ס' האשכול בה' נדה סי' ז"ל ש"כ נקט הני תלתא דטהורין לפי שיש בהן פלוגתא ולא למעוטי מראה הלבן או ירק כעשך או כתללת דהני טהורין לכ"ע עכ"ל גם מה"כ בה"ש שם להקשות לנ"ל דל"ל דמיה דמיה א"כ לטמא כל מראה אדום ע"ש הנה מהרש"ל בתוס' נדה י"ט ב' ד"ה ל"ל כ' דלנ"ל אפי' דכל מראה אדומות טמא. (ו) מרחוק. לשון הפסוק מ"ב ג' כ"ב ויראו מואב מגד את המים וגו'. (ז) ומן הדיון. בנדפס יתא' צו"ל ומן הדם אין לנו לאסור כ'. (ח\*) ואין. ז"ל ואם. (ט\*) דאחרים. ע"ס וז"ל דמיה אחרים. (י) ואפי' כ' שלקה. חסר בנדפס והנה בירושלמי פ"ב נדה ה"ו אמרו מנין לה' דמים טמאין מה"א אפי' ריב"ל והיא גלתה את מקור דמיה. וטהרה ממקור דמיה. דם יהיה זובה בבשרה. והא' ואשה כי יזוב זוב דמה מינהון הוא אלא שצ"ל עליה כימי יזבתה ועשה אותה זבה ופי' שם צ"ל דם יהיה זובה בבשרה והא' ואשה כי יזוב זוב דמה מינהון הוא כלומר הני קרלי לא מרבי מידי דמנהון הן מדמיה שזוכרו ולא בא הכתוב כאן אלא לגופן כדמסכים ואולי אלא שצ"ל עליה כ' ולא נהירא לי פירושו דתיבת והא' שביירושלמי ה"ל לכתוב קודם דם יהיה זובה בבשרה כיון דלתיחויי קאי ומאי שג' דמנין להפסוק ואשה כי יזוב זוב דמה אדמה גם סיום הירושלמי אלא שצ"ל עליה כימי יזבתה כ' לא מלי אחי' על הפסוק דם יהיה זובה בבשרה דהוא בנדה כתיב ולא צוה והנהירא לי לפרש דריב"ל פליג אר"ב ור' יוחנן שאלוהי שם בירושלמי מקודם ד' דמיה הן אדום הוא שלקה ונעשה שחור ובר"ה צבצבי י"ט א' וריב"ל יליף התנא מני דמיה מדמיה דמיה הרי כאן ד' ודם יהיה זובה בבשרה הרי חמשה דמיה אדום ממש שאין למעלה ממנו אין אנו צריכין לרבות מדמיה דמיה דהוא הוא הנקרא דם דכתיב דם יהיה זובה בבשרה אלא מה"כ ואשה כי יזוב זוב דמה ע"י אמר הירושלמי מינהון הוא אלא שצ"ל עליה כימי יזבתה כ'. וזוהי יתבאר מש"כ ה"ס נדה י"ט ב' ד"ה ל"ל פי' ז"ל ד' דוקא אלא נפקא ליה החמישי מקרא אחרונה דר"ל דעקביא בן מהללאל ס"ל כריב"ל דתשיב דם יהיה זובה בבשרה לאחת והיינו מראה אדום ממש ומיה דמיה הרי כאן ד' דשחור אדום הוא אלא שלקה וא"כ מרבינן מדמיה דמיה